

ВІДГУК

офіційного опонента д. е. н. професора **Лютак Олени Миколаївни**
на дисертаційну роботу

Зайчук Катерини Анатоліївни на тему: «Регулювання соціально-
економічної активності на західному регіональному ринку туристичних послуг
(на прикладі Волинської області)»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Волинська область – це унікальна місцевість для розвитку туристичного ринку. Вона насамперед є транскордонною територією, а це відіграє важливу роль у її привабливості для туристів. Волинь багата як рекреаційно-туристичними так і природними ресурсами. Тут проходять найважливіші транспортні магістралі, які з'єднують Західну і Східну Європу, а це є значущим аспектом для розвитку міжнародного співробітництва в різних сферах.

Однак ринок туристичних послуг Волинської області розвивається хаотично, порушуючи закони конкуренції, та характеризується необ'єктивним процесом ціноутворення. Туристичні ресурси використовуються нерационально та неефективно. Наші туристи виступають інвесторами туристичної галузі в інших країнах світу, тому формувати сприятливі конкуруючі відносини між суб'єктами туристичного ринку регіону можна шляхом ефективного регулювання соціально-економічної активності, що і окреслюватиме вектор майбутнього дослідження.

Попри актуалізацію окресленої проблеми варто відмітити малодослідженість ринку туристичних послуг Волинської області в науковій літературі, а зокрема процеси соціально-економічної активності та механізми їх регулювання.

Актуальність теми також підтверджується науковим внеском здобувача у науково-дослідну роботу, що використовується у громадській науковій організації «Фінансово-економічна наукова рада» на тему «Стратегічна модернізація розвитку регіональної економічної системи»(№ ДР 0118U000787), а також основні положення, висновки та рекомендації, одержані в результаті дисертаційного дослідження, що пройшли апробацію та активно використовуються в процесі діяльності Департаменту зовнішніх зносин, залучення інвестицій та з питань туризму і курортів Волинської обласної державної адміністрації (№599/01-34/2-20). Результати дослідження впроваджено у навчальний процес на економічному факультеті Волинського національного університету імені Лесі Українки при викладанні таких навчальних дисциплін: «Регіональна економіка», «Національна економіка», «Економіка довкілля та природокористування».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформованих у дисертації, їх достовірність, академічна доброчинність та повнота висвітлення

Обґрунтованість наукових положень базується, перш за все, на логіці дослідження і системному підході до аналізу і вирішення сформульованих в роботі завдань. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, достатньою мірою обґрунтовані, логічно витікають з детального аналізу досліджуваних явищ та процесів, що стало наслідком глибокого опрацюванням теоретичних й практичних праць вітчизняних і зарубіжних авторів з даної проблематики, умілим поєднанням сучасного дослідницького інструментарію.

Підтвердженням достовірності наукових положень виступає також глибоке опрацювання автором значної частини інформаційної бази дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з проблематики розвитку ринку туристичних послуг, законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють туристичну діяльність, офіційні матеріали Державної служби

статистики України, статистичні дані Всесвітньої туристичної організації, регіональні програми та стратегії розвитку регіонів.

Порушення академічної доброчесності не виявлено, є посилання на відповідні джерела інформації та дотримання всіх норм законодавства про авторське право.

Анотація дисертації у достатньому обсязі висвітлює основні положення і висновки, що містяться у дисертації, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу.

Наукова новизна одержаних результатів

Детальне ознайомлення зі змістом дисертації, основними науковими публікаціями у фахових виданнях, дозволяє визначити, що мету дослідження виконано. Основні положення сформульовані автором самостійно й відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки. Це знайшло своє відображення в багатьох положеннях дисертаційної роботи, які характеризуються достатнім рівнем наукової новизни.

Наукова новизна полягає у методологічному обґрунтуванні, поглибленні концептуальних положень і розробці науково-методичних підходів до регулювання соціально-економічної активності Західного регіонального ринку туристичних послуг (на прикладі Волинської області), що сприятиме зростанню економічного потенціалу розвитку туристичної інфраструктури регіону.

Найбільш вагомі результати, що містять наукову новизну, полягають в наступному:

Удосконалено:

– підхід до оцінки соціально-економічної активності регіону в напрямі розвитку різних видів туризму на прикладі Волинської області; шляхом здійснення до районування її території, виходячи з географічної, соціально-економічної автентичності, що лягло в основу запропонованої концептуальної моделі модернізації механізмів регулювання соціально-економічної активності Західного регіонального ринку туристичних послуг на мікро-, мезо- та макрорівнях з урахуванням взаємоузгодженості її основних компонентів. Це, зі

свого боку обумовило обрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності та рейтингування областей, які входять до ЗРРТП протягом 2015–2018 рр.

– науково-когнітивне бачення динамічних змін туристичних потоків Волинської області протягом 2000-2018 років, що дало змогу побудувати діаграму активності найсприятливіших років туристичного попиту та провести періодизацію розвитку туристичних послуг Волинської області за трьома етапами: формування ринку туристичних послуг (2000–2005 рр.), становлення ринку туристичних послуг Волинської області (2005–2010 рр.) та інфраструктуризація розвитку ринку туристичних послуг Волинської області (2011–2018 рр.);

– концептуальну модель нормативно-правового регулювання конкуренції на ринку туристичних послуг шляхом виділення його трирівневої структури: макро-, мезо- і мікрорівнів. На основі цього встановлено механізм суб'єктно-вертикальної взаємодії національного та регіонального ринків туристичних послуг.

Дістали подальшого розвитку:

– інтерпретація теоретичних та практичних підходів до поняття «регіональний ринок туристичних послуг» як сукупність певних регіонів чи областей, на механізм формування яких впливає кількість населення, заробітна плата, кількість суб'єктів туристичної діяльності, наявність туристичних ресурсів та органи державної та місцевої влади, які формують державну політику у сфері туризму;

– наукові принципи функціонування туристичних кластерів у Волинській області, що дозволить зміцнити матеріальну-технічну базу туризму, збільшити надходження до місцевих бюджетів, покращити розвиток туристичної сфери, підвищити привабливість як туристичних регіонів, так і області зокрема;

– методичні підходи до оцінки регулювання соціально-економічної активності шляхом моніторингу низки показників: економічної та соціальної згуртованості, економічної ефективності, ефективності ринку праці, розвитку

інфраструктури, доступності та якості послуг у сфері освіти та охорони здоров'я, соціального захисту та безпеки, раціонального природокористування та якості дозвілля за трьома етапами дослідження: організаційним, дослідницько-аналітичним, конструктивно-пропозиційним, що вплинуло на з'ясування рейтингових позицій кожного з чотирьох ринків туристичних послуг Західного регіону України.

Таким чином, змістовне наповнення і розкриття пунктів наукової новизни має фундаментальне теоретичне та практичне значення як для економічної науки в цілому, так і для споріднених з нею за об'єктом наукової уваги напрямів наукової думки.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому дисертаційне дослідження здійснено на високому науковому та теоретичному рівні, проте деякі його положення мають дискусійний характер, що пов'язано з означенням дисертантом власної позиції щодо окремих досліджуваних проблем. Як наслідок варто зробити певні уточнення, зауваження та рекомендації з метою подальшого розвитку наукової дискусії з виокремленої проблематики.

1. При дослідженні суті та структури ринку туристичних послуг (ст. 35-39) необхідно було би приділити більше уваги питанню щодо особливостей транскордонного ринку туристичних послуг, що має свої визначальні ознаки в контексті регулювання соціально-економічної активності на західному регіональному ринку туристичних послуг. Це дало б змогу більш повно проаналізувати передумови нарощення соціально-економічної активності за рахунок іноземних туристів.

2. Викликає неабиякий інтерес розкриття автором теоретичних засад конкуренції на ринку туристичних послуг (п.1.3), зокрема види, рівні, інструментарій, інституційне забезпечення (с.55, 58-60). Разом з тим потребує уточнення, як вплине регулювання на різних рівнях, в тому числі на рівні ОТГ, на розвиток ринку туристичних послуг різних регіонів, що характеризуються

диверсифікованим рівнем соціально-економічної активності та туристичного потенціалу.

3. Проведений автором комплексний аналіз інфраструктурного забезпечення регіонального ринку туристичних послуг Волинської області (с. 86-93) визначив, що основними проблемами є низький рівень якості туристичного продукту, низький рівень конкуренції між туристичними підприємствами, недостатній рівень співпраці з міжнародними інституціями, слабо розвинута інфраструктура у селах та селищах міського типу та ін. Між тим, робота суттєво виграла б за умови наведення обґрунтування методики таких досліджень та певного інструментарію щодо подолання виокремлених проблем з метою активізації розвитку регіонального ринку туристичних послуг.

4. На схвальну оцінку у рецензованій дисертаційній роботі заслуговує рейтингування соціально-економічної активності Західного регіонального ринку туристичних послуг, проте потребує уточнення чому саме оцінка конкурентоспроможності лягла в основу даного аналізу та висновок про невисокий рівень привабливості даних регіонів для туристів (с.127).

5. Позитивно оцінюючи напрацьовані автором механізми стимулювання та регулювання регіонального ринку туристичних послуг Волинської області (п. 3.2.) слід зазначити, що робота значно би виграла за умови модернізації регулювання соціально-економічної активності на західному регіональному ринку.

Водночас, висловлені зауваження і побажання не применшують загальної високої оцінки рівня виконання дисертаційної роботи, її теоретичної цінності та практичної значущості.

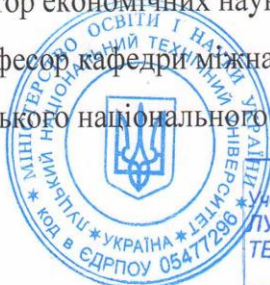
Загальний висновок

Дисертаційна робота Зайчук Катерини Анатоліївни на тему «Регулювання соціально-економічної активності на Західному регіональному ринку туристичних послуг (на прикладі Волинської області)» є самостійним завершеним науковим дослідженням, щодо методологічного обґрунтування, поглиблення концептуальних положень і розробці науково-методичних підходів до регулювання соціально-економічної активності Західного регіонального ринку туристичних послуг (на прикладі Волинської області), що дозволить забезпечити економічне зростання в регіоні та стане стимулом для розвитку туристичної інфраструктури. Результати дослідження дисертанта відрізняються змістовністю теоретичного матеріалу, достовірністю, доведеністю і грамотністю. Наукові положення, висновки й рекомендації повністю аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертаційне дослідження на тему «Регулювання соціально-економічної активності на західному регіональному ринку туристичних послуг (на прикладі Волинської області)» відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, а його автор – Зайчук Катерина Анатоліївна заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
Луцького національного технічного університету

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
учений секретар
ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
доц. А.Земко

О. М. Лютак